

Csen-Szu

Tulkán Judit

Életkor: 9-10 éves gyerekek kb. 20 fős csoportjának, olyanoknak, akik tudnak és szeretnek drámajátékot játszani, akár kiscsoportban is.

Tanulási terület: Együttműködés, összefogás a gyengébb védelmében.

Téma: A kis koreai falu arra kényszerül, hogy minden évben feláldozza a legszebb leányt a Tigrisnek, aki különben elpusztítaná a települést.

Cél: Együttműködés közös célok érdekében.

Fókusz: Meddig fogadható el a közösség érdekeire történő hivatkozás?

A mese helyszíne: Egy erdővel övezett, gyors hegyi folyó által kettéválasztott koreai kisfaluk a magas hegyek között. A folyó fölött ível át az ország legmagasabb hídja.

Szereplők: Csen-Szu, a feláldozandó fiatal lány, a Vének Tanácsának tagjai, a falu lakói.

Történetváz: A falu lakói főként földművelésből és gyümölcsstermesztésből élnek. Nem gazdag emberek, de jut élelem mindenkinek. A falut rettegésben tartja a Tigris, akinek minden évben fel kell áldozni a falu legszebb leányát, különben elpusztítaná a települést. A közösség életét a falu vénei irányítják, mindenben az ő szavuk a döntő. A vészhelyzet „összekovácsolta” az embereket.

1. „Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kis falu”... és itt a tanár elmondja, amit a mese helyszínéről, a szereplőkről és a falu fenyegetettségéről tudni kell (ld. történetváz!)

2. Tabló, hangaláfestés:

Eljött az *áldozat napja*. A Tigris hangja félelmet kelt a falu lakóiban.

- Milyen lehet a Tigris?
- Milyen a hangja?
- Mit éreznek a falubeliek a hang hallatán?
- Hogyan mutathatjuk be, hogy félelmetes? (Jelenítsük meg a Tigrist!)

Két csoportot alkotunk. Az egyik csoport állóképben mutatja be a Tigrist, a másik csoport a hangját adja. Mozdítsuk meg a képet, hozzuk össze a hanggal!

Ez a forma színpadilag a montáznak felel meg.

3. Szerepválasztás

A csoport minden tagja felnőtt szerepet válasszon! Három családot alakítunk ki (ezek 6-7 főből állnak). Valamennyi családban legyen egy „vén”. Az egyik család lányát – e családot a tanár jelöli ki – tavaly adták oda a Tigrisnek. Az előző évben feláldozott lány családjánál a legfájdalmasabb az emlék.

Három családot építünk, erre egy perc áll rendelkezésre.

Csen-Szu (majd ő lesz az áldozat ebben az évben; még nem történt meg kijelölése) családját nem játsszuk el, csak akkor veszi fel a tanár az anya szerepét, amikor szükség lesz erre.

Közben tanári közlés: Van még egy család: Csen-Szu és mamája ketten alkotnak egy családot, mert a család férfi tagjai egy nagy vadászat során meghaltak. Ekkor Csen-Szu még nagyon kicsi volt.

A falubeliek szinte családtagként szeretik Csen-Szut, sokat segítettek az édesanyjának, hogy fel tudja nevelni őt. Az örökvidám Csen-Szu felcseperedve sok szeretettel és hálával viszonzta a falusiak törődését (a tanárnak lehetnek erre vonatkozóan „talonban tartott” ötletei – pl. Csen-Szu főként az öregek és a betegek istápolásában jeleskedett – de remélhetőleg nem lesz szükség ezekre; ld. a következő pontot!).

4. **Jelenet:** A három család egy-egy jelenetet adjon elő „Csen-Szu a mi életünkben” címmel. A jelenetből derüljön ki, hogy milyen segítőkész, együttműködő ez a lány. Ehhez csoportonként egy-egy gyereknek rövid időre „le kell tennie” a szerepét, hiszen szükség lesz valakire, aki Csen-Szut játssza.

- *Szerintetek miben segíthetett Csen-Szu a falu lakóinak?* (Együtt gyűjtik össze a lehetséges példákat. Segít-

séggként a különböző javaslatokat felírhatjuk a táblára vagy egy csomagolópapírra.)

- *A felsorolt esetek közül melyik számít a leghasznosabbnak?*
- *Melyik az, amelyik a legnagyobb áldozatvállalást igényelte Csen-Szutól? (A három leghasznosabb segítséget játssza el a három család.)*

Minden gyerek szerepeljen a jelenetekben (ha kell, akár tárgyakat is meg lehet jeleníteni)!

5. A vénekről a tanár elmesél annyit, hogy ők voltak a falu legidősebb tagjai, koruk, tapasztalataik és a tradíciók alapján nagy megbecsülés övezte őket. A közösség életét érintő fontos kérdésekben mindig az ő szavuk volt a döntő.

- Két csoportban dolgozva **írjuk össze**, hogy a vének tanácsának egyik gyűlésén (átlagosnak számított ez a nap) milyen döntések kerülhettek a képzeletbeli jegyzőkönyvbe!
- **Mutassuk be**, hogyan viselkedtek a vének jelenlétében a falu lakói?

6. Nagy bajban van a falu, mert most is, mint annyi éve már ezidőtájt, megjelent a falu szélén a rettegett Tigris, akinek – a falu biztonsága érdekében – zsákmányul kell vetni a falu legszebb lányát. A Vének Tanácsa úgy döntött, hogy idén Csen-Szu kerüljön sorra.

7. A falubeliek összegyűlnek a téren, hogy a Tigrishez küldjék Csen-Szut. Mindenki ott van. Ott áll Csen-Szu édesanyja. A lány – a hagyományokhoz híven – díszesen felöltöztetve egy kis faházba zárva várja az indulás pillanatát.

Egész csoportos improvizáció a tanár szerepbe lépésével

A tanár Csen-Szu édesanyját játssza: „Tisztelt Vének Tanácsa! Vadászok, falubeliek! Itt az ideje, hogy szembeszálljunk a Tigrissel! Nem akarom, hogy a lányom ennek a vadállatnak a zsákmánya legyen! Nekem Csen-Szu az egyetlen gyermekem, olyan szép és fiatal, hadd éljen még! Mi lesz, ha legközelebb a ti lányotokat kell a Tigrishez küldeni, mi lesz, ha ez az átkozott bestia nem elégszik majd meg egy lánnyal, és mi történik, ha már nem lesz fiatal lány a faluban?

A tanár szerepből megszólítja a többieket, megpróbálja állásfoglalásra bírni őket. Feltehetőleg vitába bonyolódhatnak. A tanár *megállítja a játékot*, s azt kéri, hogy minden család vonuljon félre, s beszéljék meg, hogy szerintük mi lenne a helyes döntés, egyben jelzi, hogy ezek után majd folytatódik a gyűlés.

7. A családok egyidejűleg (saját maguknak!) játsszák le a **beszélgetésüket** (reagálás az imént, a gyűlésen elhangzottakra).

Egész csoportba visszahozva a három családot egy-egy családtag mondja el, hogy milyen vélemények hangzottak el náluk, illetve milyen nézetet képviselnek most.

Két alapvető döntési változatunk van:

„A” változat

A folytatódó gyűlésen kiderül, hogy a családok a Tigris elleni küzdelem mellett foglaltak állást (amit kivételesen még a Vének Tanácsa is tudomásul vesz). A harc stratégiájának kidolgozása szerepekben. A tanár itt az egyik vén szerepét játssza.

Tabló: Három csoportban jelenítsék meg a gyerekek a harc egyes pillanatait!

- Szemben a Tigrissel
- A Tigris már majdnem győzedelmeskedik
- Győzelem a Tigris felett

A győzelem öröme ezen a napon minden évben Tigrisvesztő ünnepet tartunk.

Tabló az ünnepről. A szereplők érintésre kihangsúlyozzák a gondolataikat!

Az óra megbeszéléssel és (esetleg) az eredeti mese felolvasásával érhet véget.

„B” változat

Amennyiben a falu úgy dönt, hogy fel kell áldozni Csen-Szut...

A tanári narrációból megtudják a falu lakói, hogy Csen-Szu nem az erdőbe ment, hanem a folyó feletti hídra futott és be akar ugrani a folyóba. Azt hajtogatja, hogy inkább leveti magát, minthogy a Tigris marcangolja szét. (A folyóba ugrási kísérlet a drámaórához kiindulási pontként szolgáló koreai mesében is szerepel.)

Vita szerepekben: A tanár ismét mint Csen-Szu édesanyja érvel: „Ha a lányom beugrik a folyóba, akkor

újabb lányt kell áldozatul választanotok. Lehet, hogy a te szép lányod lesz az? (megszólítja az egyik falubelit) Lassan nem marad lány a faluban, ki fog majd gyerekeket szülni? Kihal a falu, már senki nem mer ideköltözni, nálunk sokkal szegényebb falvakból sem.”

Ha ez sem elég hatásos érv, akkor előre ugrunk az időben öt évvel. Ekkor már nincs több fiatal lány a faluban, mert vagy megette őket a Tigris, vagy elhagyták a falut. Játsszunk el egy gyűlést, amikor már nem tudunk kit odaadni a Tigrisnek!

(Ha ez sem elég hatásos érv: előre ugrunk az időben húsz évvel. Már csak néhány férfi él a faluban, a Tigris jobb híján beéri férfiakkal is, s könnyen kiszámítható, hogy rövidesen kihál a falu.)

Ha az idősíkváltásokkal kiprovokáljuk a falu összefogását a Tigris ellen, akkor visszalépünk a jelenbe. Innen ugyanaz a játék, mint az „A” változatnál (stratégia a Tigris ellen, tanári narráció a győzelemről, tablók, ünnep, megbeszélés).

Amennyiben a falu mégsem fog össze a Tigris ellen, úgy elmondom, hogy végül a Tigris minden embert felfalt, de volt egy másik falu, ahol az emberek végül felláztak ellene és sikerült is legyőzniük őt.

Eltűnt amerikai gyerekek – föld alatti paradicsom

Bethlenfalvy Ádám – Lipták Ildikó

*Az óraterv a II. Drámaóra-író versenyen
megosztott II. díjat kapott.¹*

Csoport: Kamasz gyerekek.

Keret: Egy föld alatti amerikai város, ahová az otthonaikból elszökött gyerekek menekülnek. A gyerekek a föld alatti várost alapító vezetőket játsszák.

Téma: Szülő-gyerek viszony, kommunikáció a családban.

Fókusz: Hogyan segíthet egy gyerek a szülőnek abban, hogy az képes legyen megfelelni szülő-szerepének?

A megvalósításkor² az alábbi megfogalmazást tartottuk célravezetőbbnek:

Fókusz: Milyen megoldási („túlélési”) kísérletekkel élhet egy gyerek, ha úgy érzi, hogy szülei nem helyes eszközökkel nevelik őt?

(Fontos: nem véljük úgy, hogy egy gyerek megváltoztathatja a szüleit vagy az otthoni körülményeit, de adott esetben képes lehet megtalálni a megfelelő módot arra, hogy milyen jellegű visszajelzéssel befolyásolhatja a szülei – pillanatnyi – megnyilvánulásait.)

Tanulási terület: Önismeret, szülő-gyerek viszony befolyásolása, egymásra figyelés, családi konfliktusok.

¹ Az „előválogatott” aznapi újságcikkek közül az alábbi került kihúzásra:

ELTŰNT AMERIKAI GYEREKEK. *Szüleik nem tudják a szemük színét. (MTI információ)*

Naponta mintegy 2100 gyerek eltűnését jelentik be a rendszeresen az Egyesült Államokban, sok szülő azonban nem ismeri „rendesen” ivadékat, és nem tud kellő információt adni róla. Az adatok szerint az amerikai szülők 34 százaléka nem tudja gyermekének – vagy legalábbis mindegyik gyermekének – a pontos súlyát, magasságát és a szeme színét, pedig ezek az információk kulcsfontosságúak az eltűnt gyerekek megtalálásához.

A szülők általában a legifjabb gyermekükről tudnak a legtöbbet, 44 százalékuk viszont nem tudja mindegyik gyermekéről – főképp a nagyobbakról – mind a három fontos adatot.

Az elveszett emberek száma aggasztóan növekedett az elmúlt 20 évben az Egyesült Államokban. Az FBI két évtizeddel ezelőtt évente 150 ezer eltűnt embert regisztrált, azonban tavaly ez a szám már 876 ezerre emelkedett, és közülük 750 ezer volt gyermek. Jó hír, hogy a tavaly eltűnt 750 ezer gyerek mintegy 99 százalékát sikerült biztonságosan visszajuttatni a szüleihez.

(Népszava, 2001. november 17.)

² A versenyt követő napon a szerzőknek rögtön alkalmuk nyílt tervezetük gyakorlati kipróbálására. És módosítására is, hiszen másnap már jó néhány változtatást hajtottak végre. Ezeket szövegszerűen és tipográfiailag is jelezzük. *(A szerk.)*